

Sygn. akt I.Cz 511/19

POSTANOWIENIE

Dnia 31 grudnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska (spr.)

Sędziowie SSO Joanna Walczuk

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz

po rozpoznaniu w dniu 31 grudnia 2019 roku w Suwałkach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko **T. K.**

o zobowiązanie do zaspokajania potrzeb rodziny

na skutek zażalenia ustanowionego z urzędu pełnomocnika powoda

na postanowienie Sądu Rejonowego w Suwałkach III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 07 października 2019 r., sygn. akt III RC 27/19

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Joanna Walczuk

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 07 października 2019 r. Sąd Rejonowy w Suwałkach przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Suwałkach adwokat M. B. kwotę 73,80 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że prawomocnym postanowieniem z dnia 06 czerwca 2019 roku postępowanie w sprawie z powództwa J. K. przeciwko T. K. o zaspokajanie potrzeb rodziny zostało umorzone z uwagi na cofnięcie pozwu przez powoda. Przytoczył treść § 10 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 18) i uznał, że opłata adwokacka w niniejszej sprawie wynosi 60,- zł. Nie zgodził się przy tym ze stanowiskiem ustanowionego z urzędu pełnomocnika powoda, iż w przedmiotowej sprawie wynagrodzenie adwokata powinno być ustalone według stawki minimalnej liczonej od wartości przedmiotu sporu, albowiem mając na uwadze wynik sprawy obowiązek zwrotu kosztów w niniejszej sprawie nie obciążał pozwanego.

Zażalenie na powyższe postanowienie w dniu 31 października 2019 roku wywiodła pełnomocnik powoda ustanowiona z urzędu adwokat M. B. zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie § 10 ust. 4 w zw. z § 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy

wynagrodzenie adwokata ustanowionego z urzędu dla strony uprawnionej do alimentów, przyznawane od Skarbu Państwa, ustala się według stawki minimalnej obliczonej od wartości przedmiotu sporu, nawet jeżeli osoba zobowiązana do alimentów nie została obciążona obowiązkiem zwrotu tych kosztów. Wnosiła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Suwałkach na jej rzecz kwoty 2.952,- zł (w tym 552,- zł podatku VAT) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie, jako bezzasadne, podlegało oddaleniu.

W orzeczeniu kończącym sprawę w instancji sąd ma obowiązek orzec o kosztach procesu, ewentualnie - jeżeli o tych kosztach nie orzekł lub nie objął orzeczeniem całej należnej z tego tytułu kwoty - sąd pierwszej instancji wydaje w tym przedmiocie postanowienie na posiedzeniu niejawnym (art. 108 i art. 108¹ k.p.c.). Do kosztów procesu należy także wynagrodzenie przysługujące pełnomocnikowi z urzędu. Zasady ponoszenia kosztów procesu regulują przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a o obowiązku ich ponoszenia decyduje przede wszystkim wynik sprawy (art. 98 k.p.c.). Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu pokrywa zatem przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy pełnomocnika z urzędu, jeżeli przeciwnik ten przegrał sprawę, o ile sąd nie postanowi inaczej.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 18). W sprawach alimentacyjnych, do których należy m.in. sprawa o zobowiązanie do przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, rozporządzenie to przewiduje dwie różne stawki należnego adwokatowi wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu. Pierwszą z tych stawek określa § 10 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia stanowiąc, że opłata w sprawach o alimenty i nakazanie wypłacenia wynagrodzenia za pracę do rąk drugiego małżonka wynosi 60,- zł. Druga ze stawek w tego rodzaju sprawach – stosownie do treści § 10 ust. 4 ww. rozporządzenia – jest ustalana od wartości przedmiotu sprawy według zasad z § 8 rozporządzenia, ale znajduje ona zastosowanie jedynie jeżeli obowiązek zwrotu kosztów obciąża osobę zobowiązaną do alimentów lub małżonka, którego wynagrodzenie za pracę ma być wypłacone do rąk drugiego współmałżonka.

W konsekwencji obowiązek zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu stronie dochodzącej alimentów lub wypłacania wynagrodzenia za pracę do rąk drugiego małżonka, obciąża osobę zobowiązaną do alimentów (lub małżonka, którego wynagrodzenie za pracę ma być w ten sposób wypłacane) wówczas, gdy uzasadnia to wynik procesu, a więc zasadniczo, gdy osoba zobowiązana do powyższych świadczeń alimentacyjnych przegrywa sprawę. W takim przypadku na mocy § 10 ust. 4 w zw. § 8 wyżej powołanego 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku stawka minimalna wynagrodzenia adwokata jest obliczana od wartości przedmiotu sporu. W takiej sytuacji nie ma natomiast znaczenia, czy faktycznie koszty procesu zostaną od strony zobowiązanej do alimentów zasądzone, czy na przykład sąd uzna, że przeciwko obciążeniu tymi kosztami przegrywającego procesu sprzeciwia się zasada słuszności (art. 102 k.p.c.). W § 10 ust. 4 ww. rozporządzenia chodzi bowiem – jak słusznie, z powołaniem na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 21 października 2015 r., III CZP 68/15, OSNC 2016/10/117 podniesiono w uzasadnieniu niniejszego zażalenia – o obowiązek zwrotu kosztów w całości lub w części w sensie abstrakcyjnym.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy na podstawie art. 203 § 1 k.p.c. i art. 355 § 1 i 2 k.p.c. umorzył postępowanie, ponieważ powód cofnął pozew. Generalną zasadą wyrażoną w art. 203 § 2 k.p.c. jest, iż zwrot kosztów procesu w wypadku cofnięcia pozwu obciąża zawsze powoda. Pozwany traktowany jest jak wygrywający proces, dlatego należy mu się zwrot kosztów procesu, o ile złoży stosowny wniosek. Obowiązek zwrotu kosztów jedynie wyjątkowo może nie obciążać strony cofającej pozew, lecz stronę przeciwną, jeśli wystąpienie z pozwem było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, a ciężar dowodu wystąpienia tych okoliczności obciąża cofającego pozew. Stanowisko to należy wywieść z tezy, że zaspokojenie przez pozwanego roszczenia powoda po wytoczeniu pozwu jest równoznaczne z przegraniem przez niego procesu (orzeczenie SN z dnia 21 lipca 1951 r., C 593/51, OSN(C) 1952/2/49).

Tym samym, skoro pozew został cofnięty, to powód jest uznawany za przegrywającego niniejszą sprawę. W zażaleniu nie powołano okoliczności, które mogłyby uzasadniać ocenę odmienną. Brak było zatem w niniejszej sprawie podstaw do obciążania pozwanej jako osoby zobowiązanej do alimentów, kosztami procesu, gdyż koszty te obciążają przegrywającego proces powoda. Nie zachodziły więc, jak słusznie przyjął Sąd Rejonowy, podstawy do zastosowania § 10 ust. 4 w zw. z § 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 r. i obliczania stawki wynagrodzenia adwokata z urzędu reprezentującego powoda od wartości przedmiotu sporu.

Tym samym zaskarżone postanowienie, przyznające skarżącej na podstawie § 10 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia wynagrodzenie w kwocie 60,- zł powiększonej o należny podatek VAT, tj. łącznie 73,80 zł, było prawidłowe.

Na marginesie można jedynie dodać, iż okoliczności faktyczne sprawy, na tle której zapadła cytowana w uzasadnieniu zażalenia uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CZP 68/15, były znacząco odmiennie od okoliczności niniejszej sprawy. W sprawie przedstawionej do oceny Sądowi Najwyższemu umorzenie postępowania było wynikiem zawartej ugody, w której pozwana jako zobowiązana do alimentów uznała część roszczenia powoda. Argumenty podniesione w uzasadnieniu tej uchwały nie odnoszą się zatem do sytuacji faktycznej niniejszej sprawy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. art. 397 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 06 listopada 2019 r. na mocy art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 04 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469).

SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Joanna Walczuk